ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ

0010 ք. Երևան, Կառավարական տուն 1

№ 02/05.1/21152-2024

ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ-ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ
ԴԱՎԻԹ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻՆ

Հարգելի՛ պարոն Առաքելյան,

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ և 77-րդ հոդվածների՝ Ձեզ ենք ներկայացնում՝

1. «Մարդու վերարտադրողական առողջության և վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթի (Պ-842-08.05.2024-ԱՌՀ-011/0) վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունը,

2) Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2024 թվականի հունիսի 17-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող) նշանակելու մասին» N 568 - Ա որոշումը:

Հարգանքով՝

ԱՐԱՅԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Կատարող՝ Պետրոս Քացախյան
Ազգային ժողովի հետ կապերի վարչության խորհրդական՝ կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգող
Հեռ. 010515686
Էլ փոստ՝ petros.qatsakhyan@gov.am

«ՄԱՐԴՈՒ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ԳՈՎԱԶԴԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ (Պ-842-08.05.2024-ԱռՀ-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը «Մարդու վերարտադրողական առողջության և վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ հայտնում է հետևյալը.

Ի. «Մարդու վերարտադրողական առողջության և վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ Նախագիծ) վերաբերյալ.

1. Նախագծի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետով լրացվող՝ Օրենքի 7-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետն առաջարկում ենք շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«1) անհատույց տրամադրել վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառմամբ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական կազմակերպությանը՝ հետևյալ անձանց անհատույց տրամադրելու նպատակով՝

ա. Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ գտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը (ամուսնուն),

բ. Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը,

գ. ազգությամբ հայ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող կամ բնակվող Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ գտնվող օտարերկրացի զույգին,

դ. Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող օտարերկրացի կնոջը»:

Նույն առաջարկը վերաբերում է Նախագծի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետով լրացվող Օրենքի 7-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 3-ին կետի «ա» ենթակետին:

2. Նախագծի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետով լրացվող՝ Օրենքի 7-րդ հոդվածի 6-րդ

մասում առաջարկվում է հանել «արտահանման» բառը, նկատի ունենալով, որ Օրենքի նախագծի 4-րդ հոդվածով լրացվող 7-րդ հոդվածի 4-րդ մասով արդեն իսկ նախատեսված է համապատասխան դրույթ, իսկ սաղմի անհատույց տրամադրման, պահպանման, ոչնչացման կարգն ու պայմանները, որոնք արդեն իսկ սահմանված են, առնչություն չունեն սեռաբջիջների սաղմերի արտահանման և ներմուծման գործընթացի հետ:

Միաժամանակ, նույն կետում անհրաժեշտ է հստակեցնել, արդյոք համաձայնությունը տրվում մեկ թե երկու կենսաբանական ծնողի կողմից:

3. Առաջարկում ենք նախագիծը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր հոդվածով՝

«Հոդված 11. Օրենքի 14-րդ հոդվածի՝

1) 3-րդ մասը ուժը կորցրած ճանաչել.

2) 4-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«4. Դոնոր ընտրվելու համար նախատեսված բժշկական զննումները և հետազոտությունները, դոնորի նկատմամբ ներկայացվող լրացուցիչ պահանջները, դոնորական սերմի կամ ձվաբջջի տրամադրման և դրանց պահպանման կարգը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:», նկատի ունենալով, որ առավել նպատակահարմար է սահմանել այն զննումները և հետազոտությունները, որոնց դրական արդյունքի դեպքում անձը կարող է ընտրվել որպես դոնոր, քան դոնոր ընտրվելու հակացուցումների ցանկի սահմանումը, որը, կարող է սպառիչ չլինել:

4. Նախագծի 7-րդ հոդվածով փոփոխվող Օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետում «մինչև 11 շաբաթ 7 օր» բառերն առաջարկում ենք փոխարինել «մինչև 11 շաբաթ 6 օր» բառերով:

5. Նախագծի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսվում է նոր խմբագրությամբ շարադրել Օրենքի 12-րդ հոդվածի 1-ին մասը, սակայն 1-ին մասից հետո լրացվում է նաև 2-րդ մաս: Այս առումով հարկ է նշել, որ Օրենքի 12-րդ հոդվածի 12-րդ հոդվածում առկա է 2-րդ մաս, որն ուժը կորցրած է ճանաչվել, ուստի լրացվող մասի համարակալումն անհրաժեշտ է խմբագրել և նախագծում համապատասխան նշում կատարել նոր մաս լրացնելու վերաբերյալ:

Բացի այդ, նշված 2-րդ մասի «գ» ենթակետն անհրաժեշտ է վերանայել՝ խուսափելով կրկնություններից, մասնավորապես խոսքը վերաբերում է «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող փոխնակ մոր միջոցով վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու մասով՝» ձևակերպմանը:

6. Նախագծի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասով խմբագրվող 1-ին մասի համաձայն՝ փոխնակ մայր լինելու իրավունք ունեն 20-38 տարեկան այն կանայք, ովքեր սահմանված կարգով ենթարկվել են բժշկական հետազոտության, ունեն առնվազն մեկ երեխա, նախկինում ոչ ավել, քան 3 անգամ ծննդաբերել են, ոչ ավել, քան 1 անգամ կեսարյան հատման վիրահատության միջոցով ծննդալուծվել են, որի արդյունքում չեն հայտնաբերվել փոխնակ մայր լինելու հակացուցումներ: Առաջարկվում է հիմնավորել թե ինչով է պայմանավորված 3 անգամ ծննդաբերած անձի վերաբերյալ նախատեսված սահմանափակումը:

7. Հոդված 13-ով նախատեսված՝ ենթաօրենսդրական ակտերի սահմանման ժամկետն առաջարկում ենք սահմանել 6 ամիս:

II. «Գովազդի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ.

Նախագծի 1-ին հոդվածով փոփոխվող՝ Օրենքի 7.6 մասում «Սեռաբջիջների դոնորության» բառերը փոխարինել «Սերմնաբջիջների դոնորությանն» բառերով, նկատի ունենալով, որ գինեկոլոգիական բժշկական օգնության և սպասարկման տեսակի լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպությունը կարող է իրականացնել միայն ներարգանդային սերմնավորում, և հետևաբար, գովազդել միայն սերմնաբջիջների դոնորությանն առնչվող տեղեկատվություն:

III. «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ.

1. Նախագծով «Բուժտեխնիկայի, բուժական մեթոդների գովազդին ներկայացվող պահանջները խախտելը, արյան կամ դրա բաղադրամասերի դոնորության և փոխներարկումային բժշկական օգնության կամ մարդու օրգանների և հյուսվածքների կամ սերմնաբջիջների, ձվաբջիջների դոնորության, փոխնակ մոր միջոցով տրամադրվող ծառայություններին առնչվող առևտրային (կոմերցիոն) բնույթ կրող գովազդը» վերտառությամբ լրացվող 47.4-րդ հոդվածում ներառվել է կենսաբանական ծնողի (ծնողների) սեռաբջիջների կամ կենսաբանական ծնողների կամ կենսաբանական ծնողի և դոնորի սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքում առաջացած սաղմերի արտահանման և ներմուծման կարգի և պայմանների խախտման հետևանքով առաջացող իրավական կարգավորումը: Կարծում ենք, որ լրացվող կարգավորումը որևէ առնչություն չունի գովազդի հետ և չի համապատասխանում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 47.4-րդ հոդվածի կարգավորման բովանդակությանը: Հաշվի առնելով վերոգրյալը, առաջարկում ենք Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 47.4-րդ հոդվածի վերնագիրը համապատասխանեցնել հոդվածի կարգավորման բովանդակությանը՝ հիմք ընդունելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 14-րդ հոդվածի 8-րդ մասը՝ հոդվածների վերնագրերը համապատասխանում են հոդվածների բովանդակությանը:

Միաժամանակ առաջարկում ենք վերոհիշյալ կարգավորումը նախատեսել առանձին հոդվածի տեսքով և հետևյալ ձևակերպմամբ՝

«Հոդված 47.35 Կենսաբանական ծնողի (ծնողների) սեռաբջիջների կամ կենսաբանական ծնողների կամ կենսաբանական ծնողի և դոնորի սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքում առաջացած սաղմերի արտահանման և ներմուծման կարգի և պայմանների խախտումը

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով և պայմաններով՝ կենսաբանական ծնողի (ծնողների) սեռաբջիջների կամ կենսաբանական ծնողների կամ կենսաբանական ծնողի և դոնորի սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքում առաջացած սաղմերի արտահանման և ներմուծման կարգի և պայմանների խախտումը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկից մինչև հազարապատիկի չափով:

Սույն հոդվածով նախատեսված արարքը վարչական տույժի միջոց կիրառելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում կրկին կատարելն առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝

սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկից մինչև երկուհազարապատիկի չափով»:

2. Նախագծով Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնին (այսուհետ՝ տեսչական մարմին) վերապահվում է նաև կենսաբանական ծնողի և դոնորի սեռաբջիջների կամ կենսաբանական ծնողների կամ կենսաբանական ծնողի և դոնորի սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքում առաջացած սաղմերի արտահանման և ներմուծման կարգի և պայմանների խախտման համար պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու լիազորություն: Վերոգրյալի դրույթի վերաբերյալ հարկ է նշել, որ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կողմից 2022 թվականի հուլիսի 6-ին ընդունվել են «Պետական սահմանի մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» օրենքի և մի շարք այլ օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքները, որոնցով պետական սահմանի անցման կետերում մշտական վերահսկողությունը և հսկողությունը վերապահվել են միայն սահմանային վերահսկողություն իրականացնող սահմանապահ զորքերի զինծառայողներին և մաքսային հսկողություն իրականացնող մաքսային մարմիններին և ամրագրվել է, որ առանձին դեպքերում միայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ պետական սահմանի անցման կետերում ժամանակավորապես կարող են տեղակայվել օրենքով վերահսկողություն կամ հսկողություն իրականացնելու գործառույթ իրականացնող այլ պետական մարմիններ:

Միաժամանակ, վերոգրյալի հիման վրա ընդունվել է Կառավարության 13.10.2022 թ. «Օրենքով նախատեսված սահմանային այլ վերահսկողություն կամ հսկողություն իրականացնելու նպատակով պետական սահմանի անցման կետերում օրենքով վերահսկողություն կամ հսկողություն իրականացնելու գործառույթ իրականացնող այլ պետական մարմինների ժամանակավորապես տեղակայման կարգը, ժամկետները և առանձին դեպքերը սահմանելու մասին»

N 1584-Ն որոշումը, որով որպես պետական սահմանի անցման կետերում տեղակայման առանձին դեպքեր սահմանվել են՝ ռազմական դրություն, արտակարգ դրություն հայտարարվելը, արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելը, արտակարգ իրավիճակները, Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության կողմից հանրային առողջապահության ոլորտում միջազգային նշանակության արտակարգ իրավիճակի ներուժ ունեցող վտանգների մասին հաղորդումը:

Հաշվի առնելով առկա կարգավորումները՝ հայտնում ենք, որ տեսչական մարմինը, չհանդիսանալով պետական սահմանի անցման կետերում վերահսկողություն իրականացնող մարմին, փաստացի չի կարողանալու իրականացնել քննարկվող վարչական իրավախախտման բացահայտումն ու գործերի քննությունը: Ուստի առաջարկում ենք դիտարկել վերոգրյալ լիազորությունն այլ մարմնի վերապահելու հարցը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

N 568-Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ (ՀԱՐԱԿԻՑ ԶԵԿՈՒՑՈՂ) ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ
Մ Ա Ս Ի Ն

Հիմք ընդունելով «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝

Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարի տեղակալ Արմեն Գասպարյանին նշանակել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում «Մարդու վերարտադրողական առողջության և վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթը (Պ-842-08.05.2024-ԱՀ-011/0) քննարկելիս Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից զեկուցող):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ Ն. ՓԱՇԻՆՅԱՆ

Երևան

17.06.2024
ՀԱՎԱՍՏՎԱԾ Է
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ
ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-842-08.05.2024-ԱոՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

«ՄԱՐԴՈՒ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

***Հոդված** 1.* «Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» 2002 թվականի դեկտեմբերի 11-ի ՀՕ-474-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 1-ին հոդվածը «ոլորտում» բառից հետո լրացնել «օժանդակ» բառով:

***Հոդված** 2.* Օրենքի 2-րդ հոդվածը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«*Հոդված 2. Օրենքի հիմնական հասկացությունները*

Սույն օրենքում օգտագործվում են հետեւյալ հիմնական հասկացությունները.

1) **վերարտադրողական առողջություն՝** մարդու ֆիզիկական, հոգեկան եւ սոցիալական լիակատար բարեկեցության վիճակ՝ կապված վերարտադրողական համակարգի, դրա գործառույթների ու կենսընթացների հետ.

2) **հղիության արհեստական ընդհատում (աբորտ)՝** բժշկական միջամտություն, որը կատարվում է հղիության ընդհատման նպատակով մինչեւ հղիության 22 շաբաթը.

3) **բժշկական ամլացում՝** վիրաբուժական միջամտություն, որը կիրառվում է որպես մշտական բեղմնականխման եղանակ եւ կատարվում է միայն կամավոր սկզբունքով.

4) **վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներ (այսուհետ՝ ՎՕՏ)՝** գործողություններ եւ միջամտություններ, որոնք ներառում են մարդու ձվաբջիջների, սերմի կամ սաղմերի հետ փորձանոթային պայմաններում իրականացվող գործողություններ անպտղության խնդրի հաղթահարման եւ հղիության հասնելու նպատակով: Այն ներառում է, բայց չի սահմանափակվում միայն արտամարմնային բեղմնավորումով եւ սաղմի տեղադրմամբ, սեռաբջիջների, վերարտադրողական օրգանների հյուսվածքների եւ սաղմի կրիոպահպանումով, ձվաբջիջների եւ սաղմերի նվիրատվությամբ եւ փոխնակ մայրությամբ: ՎՕՏ-ը չի ներառում օժանդակ սերմնավորում ՝ ամուսնու կամ դոնորի սերմով.

5) **օժանդակ սերմնավորում՝** տղամարդու մշակված սերմի (սպերմայի) արհեստական ճանապարհով ներմուծում կնոջ հեշտոց կամ արգանդի խոռոչ.

6) **արտամարմնային (փորձանոթային) բեղմնավորում եւ սաղմի տեղափոխում՝** կնոջ օրգանիզմից դուրս լաբորատոր պայմաններում սերմնաբջջի եւ ձվաբջջի կորիզանյութերի միավորում, առաջացած սաղմի փորձանոթային զարգացում եւ տեղափոխում արգանդի խոռոչ.

7) **դեռահասներ՝** բժշկակենսաբանական (ֆիզիոլոգիական) հասկացություն, որը ներառում է 10-ից մինչեւ 18 տարեկան անձանց տարիքային խումբը եւ բնորոշում է մանկությունից լրիվ չափահասության անցումային շրջանը.

8) **նախատեսված ծնողներ՝** զույգեր կամ անհատներ, որոնք դիտարկում են փոխնակ մայրությունը որպես ծնող դառնալու միջոց իրենց կամ դոնորական սեռաբջիջներից ստացված սաղմ օգտագործելով.

9) **փոխնակ մայր՝** կին, ով սույն օրենքով սահմանված կարգով, անհատույց կամ դրամական հատուցման դիմաց կրում է հղիություն՝ նոտարական վավերացմամբ գրավոր պայմանագրի համաձայն պարտավորվում է սերունդը փոխանցել նախատեսված ծնողին (ներին) եւ որից ծնված երեխան չի կրում նրա գենոտիպը..

10) **արտամարմնային բեղմնավորմամբ ստացված սաղմ՝** կենսաբանական ծնողի (ների) կամ կենսաբանական ծնողի եւ դոնորի կամ դոնորների սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքով առաջացած բեղմնավորման արգասիք, որը պետք է կրի կենսաբանական մայրը կամ երեխայի ապագա մայրը կամ փոխնակ մայրը.

11) **վերարտադրողականության դոնոր** (**այսուհետ՝ դոնոր**)**՝** այլ անձանց օգտագործման նպատակով իր բեղմնունակ սերմը կամավոր տրամադրող տղամարդ կամ իր բեղմնունակ ձվաբջիջը կամավոր տրամադրող կին.

12) **կենսաբանական ծնող՝** տղամարդ կամ կին, որի սեռաբջջից է ձեւավորվում սաղմը, եւ որի գենոտիպի կրողը նրա ապագա երեխան է.

13) **հարազատ՝** արյունակցական 1-ին, 2-րդ, 3-րդ աստիճանի կապ ունեցող անձ.

14) **բեղմնականխում՝** անցանկալի հղիության կանխում ապացուցողական բժշկության միջոցների կամ մեթոդների կիրառմամբ.

15) **անպտղություն՝** զույգի մեկ տարի կանոնավոր սեռական կյանքով ապրելու եւ բեղմնականխման միջոցներ եւ մեթոդներ չօգտագործելու դեպքում կնոջ հղիության բացակայություն.

16) **վերարտադրողականության բնագավառի տվյալների բազա՝** լիազոր մարմնի կողմից վարվող ռեեստր, որը պարունակում է տեղեկատվություններ՝

ա. որպես դոնոր հանդես գալու ցանկություն հայտնած, սահմանված կարգով բժշկական հետազոտության ենթարկված եւ դոնոր լինելու հակացուցումներ չունեցող, սեռաբջիջը հանձնած անձանց վերաբերյալ,

բ. որպես փոխնակ մայր հանդես գալու ցանկություն հայտնած, սահմանված կարգով բժշկական հետազոտության ենթարկված եւ փոխնակ մայր լինելու հակացուցումներ չունեցող անձանց վերաբերյալ,

գ. արտամարմնային բեղմնավորման եղանակով ստացված եւ անհատույց տրամադրված սաղմերի վերաբերյալ:»:

***Հոդված** 3.* Օրենքի 3-րդ հոդվածում «հետ» բառից հետո լրացնել «, բացառությամբ սույն օրենքով նախատեսված դեպքերի» բառերով:

Հոդված 4. Օրենքի 7-րդ հոդվածում՝

1) վերնագիրը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«Սեռաբջիջների եւ սաղմի պահպանումը, ոչնչացումը, անհատույց տրամադրումը, արտահանումը եւ ներմուծումը».

2) 1-ին մասի «սեռաբջիջները» բառից հետո «եւ» բառը փոխարինել «կամ» բառով.

3) լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ 4-րդ, 5-րդ եւ 6-րդ մասերով.

«4. Կենսաբանական ծնողի (ծնողների) սեռաբջիջների կամ կենսաբանական ծնողների կամ կենսաբանական ծնողի եւ դոնորի սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքում առաջացած սաղմերի արտահանումն ու ներմուծումը իրականացվում է կենսաբանական ծնողի գրավոր համաձայնության եւ բժշկական օգնության եւ սպասարկման համապատասխան տեսակի լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպության կողմից տրամադրված տեղեկանքի հիման վրա՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով եւ պայմաններով: Այդ կարգի եւ պայմանների խախտումն առաջացնում է օրենքով նախատեսված վարչական պատասխանատվություն:

Կենսաբանական ծնողի գրավոր համաձայնության եւ բժշկական օգնության եւ սպասարկման համապատասխան տեսակի լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպության կողմից տրամադրված տեղեկանքի ձեւերը սահմանում է Կառավարությունը:

5. Վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաներով տրամադրված բուժօգնության ավարտից հետո կենսաբանական ծնողներ (ծնող) հանդիսացող զույգը (կինը եւ տղամարդը) կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող կինը գրավոր համաձայնություն է (են) տալիս արտամարմնային բեղմնավորման եղանակով ստացված եւ չօգտագործված սաղմերը՝

1) անհատույց տրամադրել վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառմամբ բժշկական օգնություն եւ սպասարկում իրականացնող բժշկական կազմակերպությանը՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ գտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը (ամուսնուն) կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը կամ ազգությամբ հայ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող կամ բնակվող Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող օտարերկրացի զույգին կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող օտարերկրացի կնոջը.

2) ոչնչացնել.

3) պահպանել համապատասխան բժշկական կազմակերպությունում՝ դրամական հատուցման դիմաց, իսկ գրավոր համաձայնությամբ նախատեսված սաղմի պահպանման ժամկետը լրանալուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, սաղմի պահպանման ծառայություն

ստանալու մասին իր ցանկությունն ամրագրող նոր գրավոր համաձայնություն չտալու դեպքում լիազորել սաղմի պահպանումն իրականացնող բժշկական կազմակերպությանը՝

ա. անհատույց տրամադրել սաղմը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ գտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը (ամուսնուն) կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը կամ ազգությամբ հայ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող կամ բնակվող Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող օտարերկրացի զույգին կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող օտարերկրացի կնոջը.

բ. ոչնչացնել:

6. Արտամարմնային բեղմնավորման եղանակով ստացված եւ չօգտագործված սաղմերի անհատույց տրամադրման, ոչնչացման, պահպանման, արտահանման վերաբերյալ գրավոր համաձայնության ձեւը, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ գտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը (ամուսնուն) կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող կնոջը կամ ազգությամբ հայ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող կամ բնակվող Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ գտնվող օտարերկրացի զույգին կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող օտարերկրացի կնոջը, սաղմի անհատույց տրամադրման, պահպանման, ոչնչացման, կարգն ու պայմանները սահմանում է Կառավարությունը:»:

Հոդված *5.* Օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասում «ամուսինների» բառը փոխարինել «անձի» բառով, իսկ «նրանց» բառը փոխարինել «անձի» բառով:

Հոդված *6.* Օրենքի 9-րդ հոդվածի 2-րդ մասը «նրանց» բառից հետո լրացնել «գրավոր դիմումի եւ» բառերով:

Հոդված *7.* Օրենքի 10-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասի 1-ին կետում «մինչեւ 12 շաբաթական» բառերը փոխարինել «մինչեւ 11 շաբաթ 7 օր» բառերով.

2) 1-ին մասի 2-րդ կետը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«2) 11 շաբաթ 7 օրից մինչեւ 22 շաբաթական հղիության ժամկետը կատարվում է բացառապես բժշկական (ներառյալ՝ սեռի հետ կապված հիվանդության ժառանգման հավանականության դեպքում) ցուցումների առկայության դեպքում՝ կնոջ գրավոր համաձայնությամբ կամ սոցիալական ցուցումների առկայության դեպքում՝ կնոջ գրավոր դիմումի համաձայն:»:

3) 2-րդ մասում «12-ից մինչեւ» բառերը փոխարինել «11 շաբաթ 7 օրից մինչեւ» բառերով.

4) 3-րդ մասը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«3. Ընդհատումը մինչեւ 16 տարեկան անձի դիմումով կատարվում է նրա օրինական ներկայացուցչի, իսկ վերջինիս բացակայության դեպքում՝ նրա լիազորված կոնտակտային անձի գրավոր համաձայնությամբ, ընդ որում բուժհաստատության տնօրինությունը ձեռնարկում է միջոցներ՝ ապահովելու մինչեւ 16 տարեկան երեխայի՝ իր կարծիքն ազատ արտահայտելու եւ լսված լինելու իրավունքը, ինչպես նաեւ հաշվի առնում նրա կարծիքը՝ իր տարիքին եւ հասունության մակարդակին համապատասխան:».

5) 4-րդ մասում «12-րդ շաբաթը լրանալու օրվան» բառերը փոխարինել «11-րդ շաբաթվա 7-րդ օրը լրանալու օրվան» բառերով.

6) 5-րդ մասը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«5.Վիրաբուժական եղանակով հղիության արհեստական ընդհատումը եւ 7-22 շաբաթական ժամկետում դեղորայքային եղանակով հղիության արհեստական ընդհատումն իրականացվում է միայն հիվանդանոցային պայմաններում մանկաբարձական եւ գինեկոլոգիական բժշկական օգնության եւ սպասարկման լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպություններում: Դեղորայքային եղանակով հղիության արհեստական ընդհատումը՝ մինչեւ 7 շաբաթական հղիության ժամկետում կարող է իրականացվել հիվանդանոցային կամ արտահիվանդանոցային պայմաններում մանկաբարձական եւ գինեկոլոգիական բժշկական օգնության եւ սպասարկման լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպություններում:».

7) 8-րդ մասի 3-րդ կետում «մինչեւ 12 շաբաթական» բառերը փոխարինել «մինչեւ 11 շաբաթ 7 օրը կամ սոցիալական ցուցումով» բառերով.

8) 8-րդ մասի 4-րդ կետում հանել «կամ սոցիալական» բառերը, իսկ «ներկայացուցչի» բառից հետո լրացնել «, իսկ վերջինիս բացակայության դեպքում՝ նրա լիազորված կոնտակտային անձի» բառերը.

9) 8-րդ մասի 5-րդ կետը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«5) մինչեւ 16 տարեկան անձի հղիության ընդհատման համար նրա ծնողների կամ այլ օրինական ներկայացուցչի, իսկ վերջինիս բացակայության դեպքում՝ նրա լիազորված կոնտակտային անձի կողմից գրավոր համաձայնության ձեւը:».

***Հոդված** 8.* Օրենքի 11-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասի «կիրառել» բառից հետո լրացնել «օժանդակ սերմնավորում ամուսնու կամ դոնորական սերմով եւ» բառերով.

2) 1-ին մասի 1-ին կետն ուժը կորցրած ճանաչել:

***Հոդված** 9.* Օրենքի 12-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«1. Մարդու վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու իրավունք ունեն՝

1) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ գտնվող զույգը՝ միայն կնոջ (ամուսնու) հետ փոխադարձ համաձայնության առկայության դեպքում, եթե ամուսիններից մեկը մինչեւ 55 տարեկան է (հղիությունը կրելու դեպքում կնոջ տարիքային շեմը սահմանվում է մինչեւ 53 տարեկան).

2) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ չգտնվող մինչեւ 55 տարեկան տղամարդը կամ կինը՝ իր ցանկությամբ (հղիությունը կրելու դեպքում կնոջ տարիքային շեմը սահմանվում է մինչեւ 53 տարեկան).

2. Մարդու վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու իրավունքը՝ փոխնակ մոր միջոցով վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու մասով, չի տարածվում՝

ա. ապագա երեխայի կենսաբանական ծնող չհանդիսացող՝ ամուսնության մեջ չգտնվող տղամարդու նկատմամբ,

բ. հղիությունը կրելու բժշկական հակացուցում չունեցող կնոջ նկատմամբ,

գ. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող փոխնակ մոր միջոցով վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու մասով՝ ազգությամբ հայ չհանդիսացող՝ օտարերկրացիների նկատմամբ».

2) լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ 1.1 մասով.

«1.1. Այն դեպքում, երբ փոխնակ մոր միջոցով վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվող նախատեսված ծնողները (ամուսինը եւ կինը կամ ամուսնության մեջ չգտնվող կինը) չեն հանդիսանում ապագա երեխայի կենսաբանական ծնող, մարդու վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու իրավունքը տրվում է միջգերատեսչական հանձնաժողովի թույլտվությամբ, որի կազմը եւ գործունեության կարգը սահմանում է Կառավարությունը: Սույն իրավունքը տարածվում է՝

1) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ գտնվող զույգի (ամուսին եւ կին), Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող կնոջ նկատմամբ.

2) ազգությամբ հայ լինելը հաստատող կրոնական եւ համայնքային կառույցների, ինչպես նաեւ պետական մարմինների կողմից տրամադրվող փաստաթղթերը ներկայացրած՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող կամ բնակվող՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված (վավեր ճանաչված) ամուսնության մեջ գտնվող ազգությամբ հայ օտարերկրացի զույգի կամ ամուսնության մեջ չգտնվող ազգությամբ հայ օտարերկրացի կնոջ նկատմամբ:»:

***Հոդված** 10.* Օրենքի 14.1-ին հոդվածն ուժը կորցրած ճանաչել:

***Հոդված** 11.* Օրենքի 15-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասը շարադրել հետեւյալ խմբագրությամբ.

«1. Փոխնակ մայր լինելու իրավունք ունեն 20-38 տարեկան այն կանայք, ովքեր ունեն առնվազն մեկ երեխա, նախկինում ոչ ավել, քան 3 անգամ ծննդաբերել են, ոչ ավել, քան 1 անգամ կեսարյան հատման վիրահատության միջոցով ծննդալուծվել են, սահմանված կարգով ենթարկվել են բժշկական հետազոտության, որի արդյունքում չեն հայտնաբերվել բժշկական հակացուցումներ:».

2) 14-րդ մասը լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ 3-րդ կետով.

«3) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված ամուսնության մեջ չգտնվող տղամարդը հանդիսանում է երեխայի կենսաբանական ծնողը:»:

***Հոդված** 12.* Օրենքի 16-րդ հոդվածը լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ 3-րդ եւ 4-րդ մասերով.

«3. Վերարտադրողականության օժանդակ տեխնոլոգիաների կիրառմամբ բժշկական օգնության եւ սպասարկման տրամադրման արդյունքում ծնված երեխայի ծնողի՝ կենսաբանական ծնող լինելու փաստը հաստատվում է ԴՆԹ-ի որոշման արդյունքում՝ կենսաբանական ծնող հանդիսացող անձի ցանկությամբ:

4. Բուժման արդյունքում հղիությունը արձանագրելուց անմիջապես հետո վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաներով բժշկական օգնություն եւ սպասարկում տրամադրող բժշկական կազմակերպության կողմից պարտադիր տրամադրվում է գրավոր տեղեկատվություն՝ կենսաբանական ծնող լինելու փաստը հաստատելու նպատակով ԴՆԹ-ի որոշման հնարավորության վերաբերյալ: »:

***Հոդված** 13.* Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Սույն օրենքից բխող ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերն ընդունվում են սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում:

Պ-842[1]-08.05.2024-ԱՊՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

«ԳՈՎԱԶԴԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

***Հոդված** 1.* «Գովազդի մասին» 1996 թվականի ապրիլի 30-ի ՀՕ-55 օրենքի 15-րդ հոդվածը լրացնել հետեւյալ բովանդակությամբ 7.6-րդ եւ 7.7-րդ մասերով.

«7.6. Սեռաբջիջների դոնորությանն առնչվող ցանկացած գովազդն արգելվում է, եթե այն չի իրականացնում գինեկոլոգիական կամ վերարտադրողաբանական բժշկական օգնության եւ սպասարկման տեսակի լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպությունը:

7.7 Ձվաբջիջների դոնորությանը, փոխնակ մոր միջոցով տրամադրվող ծառայություններին առնչվող ցանկացած գովազդը արգելվում է, եթե այն չի իրականացվում վերարտադրողաբանական բժշկական օգնության եւ սպասարկման տեսակի լիցենզիա ունեցող բժշկական կազմակերպության կողմից:»:

***Հոդված** 2.* Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից հետո՝ եռամսյա ժամկետում:

ՆԱԽԱԳԻԾ

Պ-842[2]-08.05.2024-ԱՊՀ-011/0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

***Հոդված** 1.* 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ի Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի 47.4-րդ հոդվածում՝

1) վերնագրում «հյուսվածքների» բառից հետո լրացնել հետեյալ «կամ սերմնաբջիջների, ձվաբջիջների դոնորության, փոխնակ մոր միջոցով տրամադրվող ծառայություններին առնչվող» բառերով.

2) լրացնել հետեյալ բովանդակությամբ 4-րդ եւ 5-րդ մասերով.

«4.Գովազդատուի կամ գովազդ արտադրողի կողմից սերմնաբջիջների, ձվաբջիջների դոնորությանը կամ փոխնակ մոր միջոցով տրամադրվող ծառայություններին առնչվող գովազդին ներկայացվող պահանջների խախտումով գովազդ տարածելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկից մինչեւ հազարապատիկի չափով:

5. Կենսաբանական ծնողի (ծնողների) սեռաբջիջների կամ կենսաբանական ծնողների կամ կենսաբանական ծնողի եւ դոնորի սեռաբջիջների միաձուլման արդյունքում առաջացած սաղմերի արտահանման եւ ներմուծման կարգի եւ պայմանների խախտումն՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկից մինչեւ հազարապատիկի չափով:»:

***Հոդված** 2.* Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից հետո՝ եռամսյա ժամկետում:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ՄԱՐԴՈՒ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ» ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ «ԳՈՎԱԶԴԻ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ

1. **Ընթացիկ իրավիճակը եւ իրավական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը**

Համաձայն ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի տվյալների՝ վերջին 3 տասնամյակների ընթացքում արձանագրվել է ծնելիության եւ ժողովրդագրական ցուցանիշների վատթարացում: Մասնավորապես, պտղաբերության ցածր (1.6) մակարդակը չի ապահովում անգամ պարզ վերարտադրություն, որի համար անհրաժեշտ է 2,1 գործակից:

«Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին» նախագծի ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նաեւ նրանով, որ գործող օրենքի կիրարկման ընթացքում առաջացել են հարցեր, որոնք տարընթերցումների հիմքեր են առաջացրել: Միաժամանակ, անհրաժեշտություն է առաջացել մի շարք կարգավորումներ համապատասխանեցնել ներկայիս գործող օրենսդրական դաշտին, ինչպես նաեւ միջազգայինորեն ընդունված մոտեցումներին:

2. **Առաջարկվող կարգավորումների բնույթը**

1. Գործող օրենքում անչափահասների հղիության ընդհատման որոշումը կայացվում էր օրինական ներկայացուցչի կողմից, մինչդեռ, «Բնակչության բժշկական օգնության եւ սպասարկման մասին» գործող օրենքի համաձայն, 16 տարին լրացած անձը տալիս է իր համաձայնությունը կամ կարող է հրաժարվել բժշկական միջամտությունից, ինչը նախատեսվել է նաեւ առաջարկվող նախագծով:

2. Գործող օրենքով հղիության արհեստական ընդհատումը կատարվում է միայն հիվանդանոցային պայմաններում բժշկական օգնություն եւ սպասարկում իրականացնող բժշկական կազմակերպություններում, մինչդեռ, համաձայն ԱՀԿ-ի վերջին առաջարկների, մինչեւ 12 շաբաթական ժամկետը դեղորայքային եղանակով ընդհատումը կարող է

կատարվել նաեւ արտահիվանդանոցային պայմաններում բժշկական օգնություն եւ սպասարկում իրականացնող բժշկական կազմակերպությունում:

3. Նախագծով կանոնակարգվել է փոխնակ մոր ծառայությունից օգտվելու գործընթացը, մասնավորապես, առաջարկվել է փոխնակ մոր ծառայությունից օգտվելու իրավունքը չտարածել օտարերկրյա քաղաքացիների (բացառությամբ ազգությամբ հայ), ինչպես նաեւ հղիությունը կրելու բժշկական հակացուցում չունեցող կնոջ նկատմամբ: Վերանայվել է փոխնակ մայր հանդիսանալու տարիքային շեմը, սահմանվել են լրացուցիչ պահանջներ՝ փոխնակ մայր հանդիսացող կնոջ առողջությունը պահպանելու նկատառումներից ելնելով, ինչպես նաեւ նախատեսվել է վերարտադրողականության դոնորության եւ փոխնակ մոր հետ առնչվող գովազդի արգելում, եթե այն չի իրականացվում գինեկոլոգիական եւ վերարտադրողական ծառայությունների լիցենզիա ունեցող կազմակերպությունների կողմից:

4. Նախագծով բարձրացվել է վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու իրավունք ունեցող անձանց տարիքային շեմը, դարձնելով այն 55 տարեկան, ինչպես նաեւ սահմանվել է ավելի բարձր տարիքային շեմ՝ մարտական գործողությունների ընթացքում զոհված զինծառայողների ծնողների համար:

Վերը նշվածի հիմնավորումն այն է, որ ըստ վերարտադրողական բժշկության ամերիկյան ասոցիացիայի, կանանց տարիքը հղիության եւ ծննդաբերության հակացուցումների բացակայության դեպքում, կարող է ավելացվել մինչեւ 54 տարեկան: Առաջարկվող փոփոխությամբ նախատեսվում է ձվաբջջի դոնորի կիրառմամբ կանանց տարիքը սահմանափակել մինչեւ 53 տարեկանը, ինչը թույլ կտա խուսափել ավելի բարձր տարիքի կանանց մոտ հղիության հետ կապված հավանական ռիսկերից, նկատի ունենալով, որ տարիքի հետ զուգահեռ բարձրանում է կնոջ առողջության եւ կյանքի համար վտանգ ներկայացնող թե մանկաբարձական, թե ուղեկցող ախտաբանությունների առաջացման հավանականությունը, որոնք կարող են հանգեցնել հղիության անբարենպաստ, ընդհուպ մինչեւ մահացու ելքի:

5. Սահմանվել է պարտադիր պահանջ՝ վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաներով բժշկական օգնություն եւ սպասարկում տրամադրող բժշկական կազմակերպության կողմից բուժման արդյունքում, հղիությունը արձանագրելուց անմիջապես հետո պացիենտին՝ կենսաբանական ծնող լինելու փաստը հաստատելու նպատակով ԴՆԹ-ի որոշման հնարավորության վերաբերյալ գրավոր տեղեկատվություն տրամադրելու մասին:

3. **Կարգավորման նպատակը**.

«Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի նպատակն է՝ կարգավորել հղիության արհեստական ընդհատման, վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաների (այսուհետ, ՎՕՏ) կիրառմամբ բժշկական օգնության եւ սպասարկման հետ կապված հարաբերությունները՝ դրանք համահունչ դարձնելով արդի մոտեցումներին:

նախագծի նպատակն է՝ կարգավորել վերարտադրողական օժանդակ տեղնոլոգիաների կիրառմամբ բժշկական օգնության եւ սպասարկման հետ կապված հարաբերությունները, ընդլայնել անպտուղ զույգերի կամ անձանց՝ վերարտադրողական օժանդակ տեխնոլոգիաներից օգտվելու հնարավորությունները եւ բավարարել երեխա ունենալու

նրանց պահանջմունքները, կանխարգելել անպտուղ միայնակ անձանց սոցիալական մեկուսացումը եւ բարելավել ժողովրդագրական իրավիճակը:

4.**Ակնկալվող արդյունքը**.

«Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի ընդունման արդյունքում ակնկալվում է՝ հստակեցնել 16 տարեկանը լրացած երեխաների՝ հղիության արհեստական ընդհատման հետ կապված իրավունքները, բարելավել հղիության արհեստական ընդհատման մատչելիությունը՝ իրավունք վերապահելով դեղորայքային աբորտը սահմանված ժամկետներում իրականացնելու մանկաբարձագինեկոլոգիական բժշկական օգնության եւ սպասարկման լիցենզիա ունեցող արտահիվանդանոցային բժշկական կազմակերպություններում, կանոնակարգել փոխնակ մորը ներկայացվող պահանջները եւ նրանց ծառայություններից օգտվելու հետ կապված իրավունքները, հստակեցնել տարընթերցումներ առաջացնող դրույթները:

5. **Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված ինստիտուտները եւ անձինք**.

Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված են եղել ՀՀ Ազգային ժողովի առողջապահության հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամները, քննարկելով այն ՀՀ առողջապահության նախարարության մոր եւ մանկան առողջության պահպանման վարչության հետ:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

«Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին եւ «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերի ընդունման կապակցությամբ նոր իրավական ակտերի ընդունման կամ այլ իրավական ակտերում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու անհրաժեշտության մասին

«Մարդու վերարտադրողական առողջության եւ վերարտադրողական իրավունքների մասին» օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին», «Գովազդի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին եւ «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերի ընդունմամբ նոր օրենքների ընդունման անհրաժեշտություն չի առաջանա: Անհրաժեշտություն կլինի փոփոխության ենթարկել՝ Կառավարության 2015 թվականի մայիսի 27-ի N 568-Ն «ԱՆՎՃԱՐ ԿԱՄ ԱՐՏՈՆՅԱԼ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՎԵՐԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՄԲ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍՊԱՍԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳՆ ՈՒ ՇԱՀԱՌՈՒՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» որոշումը, ինչպես նաեւ Կառավարության 2016 թվականի մարտի 31-ի թիվ 335-Ն որոշումը: